

Universul Literar

anul XLV Nr. 32

4 August 1929

5 Lei

DIMITRIE CANTEMIR

P O E Z I E

CINCINAT PAVELESCU

PESCUITORII DE MĂRGĂRITARE

*D'alungul umedelor stânci,
Uitate 'n mările adânci,
Ca 'ntr'un mormânt ce le înghite,
Necunoscute nasc și mor
In scoica lor
mărgăritare negăsite.*

*Dar îndrăsnețul beat de vraja
Strălucitorului său vis,
In valul care le ascunde,
S'asvârță — fulger în abis !*

*Și mâna-i pipăe cu spaimă
Pe când în gol coboară greu...*

*Spre fundul mării unde perla
lucește. ca un curcubeu.*

*O vede, o atinge, iat-o !
Sub biruința care'l mână,
Prin vâlul de 'ntuneric sue
Ca și un zeu, c'o stea în mână !*

*Și voi poeți, sculptori ai rimei,
huliți, uitați și amărâți
ca și pescarul asta 'n suflet
Pe scări de vis vă coborâți !*

In fundul mării neștiute

*a cugetului îndrăzneț.
Să smulgeți tainelor — ideea
mărgăritarul fără preț.*

*Ce dacă'n sbuciumul himeric
Doar griji pe frunte vi s'așternă.
Când dintr'o viață de 'ntuneric
ați scăpat un vers etern !*

*Și glorie de veci, acelor
martiri ce sângeră și mor...
Smulgând din besnă ca pescarul
Lumină nouă tutulor !*

P O E M A O C H I L O R

*Unde
Ti-ai cumpărat
Ochii adânci și frumoși,
Mătăsoși,
Cu reflexe de magic păcat?*

*I-ai luat din vitrine,
Pe bulevardele Parisului
Când seara coboară'n magazine
Aripele moi ale visului?*

*Sau i-ai găsit
Când amurgul melodramatic*

*Cade grăbit
Pe țărmul Adriatic?*

*Dintr'un străvechiu și rar tezaur,
Sau dintr'o mină din neant,
Lnași mărelele de aur
Și praful căprui de brillant?*

*In ochii tăi cu ape mici
Trec nave albastre cu pitici,
Trec nave micuțe încărcate
Cu contrabandă: nestimate.*

*Unde
ți-ai cumpărat
Ochii plini de mister
— Cer senin și iad întunecat !*

*Ascundeți-i bine 'n pleoape,
Păzește-i sub gene de-azur
Tăcerile dorm... Sunt aproape,
Și vreau. ca un hoț, să îi fur!*

ALEXANDRU BILCIURESCU

R E V O L T Ă

GAZEL

*De'asi avea puteri să 'nfrunte.
Aș svârli munte pe munte —*

*Înălțând o piramidă
Peste care, aș pune-o punte*

*Pân'la Dumnezeu și -- Singur --
In privirile Lui crunte*

*Aș vedea cu adâncă groază
Înșirându-se ca puncte*

*Lumile de El create...
Pentru grijile'i mărunte*

*I'aș cerși un pic de milă
Sau I'ași smulge de pe frunte*

*Aurita Lui coroană
Năruind'o'n văi cărunte...*

SEB. HORTOPAN

STROFE PENTRU RALDHA

*Îți înflorise crinii pe răzoare
Cu diamante aprinse în petale,
Grăbiți de-o rază caldă dela soare
Ce s'a ivit în zarea vieții tale;*

*Și i-ai udat cu lacrimi calde, line,
Nădăjduind că 'n stropi de bucurie
Se vor preface-apoi, păstrând în tine
Aceiaș primăvară timpurie...*

*Dar roua care-ai plâns-o a 'nghețat
Soarele cald s'a prăbușit în hău,
Și-un val de brumă albă s'a lăsat
Peste grădina sufletului tău...*

*Acum, ce pot să fac eu -- grădinar
Nenorocit de-atâta pustăire ?
Încerc să 'ndrept tulpinele 'n zadar
Și plâng încet pe veste de potire...*

GEORGE TASLAOANI

INSECTA NEAGRĂ

de AL. CAZABAN

Se smuci violent și după ce se suci și risuci de câteva ori, vâitându-se, rămân cu fața în jos, cu capul vârat între perne... Se silia să nu se mai gândească la nimic... Silința asta îl obosea și mai rău, scăldându-l în sudori...

Biruit în urmă căzu într-o toropeală grea de plumb, și ar fi adormit poate, dacă vrăjmașul de câteva nopți, n'ar fi început să țărăie din ascunzătoarea lui, din sobă...

— Gângania neagră, iar ai început? — blestemă bolnavul de nervi, vârandu-și tot mai tare capul sub perne... Dar ori câte perne și-ar fi pus în cap, țărăitul tot se auzea... Se strecura, ca niște picături de argint viu, prin puful sau lina căpătâiului, și se infiltra în ureche, adânc, până la timpanul simțitor...

A, țărăitul acela cum îl inebunea!... Gângania cea neagră, ascunsă hoteste în zidăria sobei, fluera parcă dintr-un țigău subțire de argint, scotând o șușurătură ascuțită, cu trilurile rostogolite peste o mărgea aspră de sticlă...

Cu pumnii strănși, cu ochii grei, bolnavul întreba tavanul:

— La ce oare folosește această gânganie care se ivește din răsuflișturile pământului, strecurându-și inelele ei negre, pe sub straturile de flori, pe sub brazda neagră a ogoarelor și chiar pe sub movilele de băligar?... Cine l'a pofit pe acest lăutar al ogoarelor și al câmpilor, să se furișeze în crăpăturile zidurilor din oraș, și să înalțe, deacolo, tonuri de slăvire insomniei?...

Îi veni în minte o întâmplare din copilărie: Se vedea apropiindu-se cu băgare de seamă de un răzor de flori, de sub brazda cărui-a pornea țărăitul unui greer. Se țără aproape pe brânci, scormonind, cu ochii, ierburile, doar o descoperi — fără s'o sperie — pe gângania cea țărăitoare... Greerul sta pe un bulgăre, în apropierea găurii, săpată pieziș în pământ, și, de câte ori cânta, își tremura aripile, frecându-și între ele picăturile de dinapoi, împintenate... În cercul să-l prindă... dar dintr-o săritură sprintenă, insecta cea neagră dispără în desimea nepătrunsă a ierburilor...

Acum însă în inchipuirea lui bolnavului, îl vedea pe greer altfel de cum îl văzuse în copilărie, când insecta cânta sub brazda răzorului... Acum, în crăpătura zidului, greerul parcă se umfla, din ce în ce, în coaja-i alcătuită din table negre lustruite, căpătând tot mai mult înfățișarea respingătoare a gândacilor uriași, cari apar numai în vis, ca niște înspăimântătoare pe femei și pe copii... Când începea să cânte, antenele deloc cap se mișcau repede și, atingându-se între ele, produceau, parcă ele, țărăitul acela stăt de supărător.

Cu ochii pironiți în sobă, bolnavul as-

culta atent... Când țărăitul poroi din nou, chinutul de insomnie se repezi la sobă... Rezemându-și mâna tremurătoare de un stâlp, se aplecă spre locul de unde țâșnea țărăitul, și începu să țâștăie... La cel dintâi „țâșt”, greerul își curmă cântecul. Dar de îndată ce omul plecă de lângă sobă, țărăitul reîncepu și mai ascuțit și mai sfredelitor...

deau, cu sgomot surd, supărând tăcerea nopții...

Când bătrânul, cu ochii greoi de somn intră — alarmat — în odaie, îl găsi pe fiul său bolnav, adâncit în gânduri, cu coatele rezimate de genunchi, stând pe o grămadă de moloz.

Harta Moldovei în timpul domniei lui D. Cantemir

Bolnavul își luă capul în pahoc și începu să se vait, ca și când ar fi simțit dureri lăuntrice... Se învârtea prin casă, șovăind pe picioare... Deodată se opri: Un zâmbet alb îi scăpăra între buze. Cu un gest triumfător amenință soba, apoi, apropiindu-se de ușă, o deschise încetșor, cu grije mare să nu strice, cumva, somnul celorlalți din casă... Se strecură apoi ca o umbră prin coridorul lung, și se cobori în curte pe o scară doșnică.

Când se întoarse în casă, ținea în mână un topor greu, cu tăușul sclipitor...

Din crăpătura zidului, țărăitul greerului se strecura într-una, nesupărat de nimeni.

— „Cântă! Cântă!” — îl îndemna răzând batjocoritor: „Cântă! Nu te supăra!”.

Apoi ridică toporul și-l lasă să cadă. Un stâlp atins, se curmă dela mijloc, înghinunchind ca piciorul subțire al unui cal... Țărăitul încetă pe loc.

Cu liniștea și dibăcia unui adevărat zidar, bolnavul se puse să dărâme soba... Bucățile de cărămidă și tencuială că-

Bătrânul se cutremură:

— Ce-ai făcut?... Tu ai dărâmat soba?

Fără să tresară, bolnavul îl privi cu ochii rățaciți și turburi:

— Iăcere!.. Nu vezi că dorm?..

NECULAE URËTU*)

de MIHAIL LUNGIANU

Piserică e plină de lume, în haine nou-nouțe.

Pe pereți și în icoane, sfinții și mucenicii, cu ochi scarbezi, cu fețe suple, plutesc în lăcușă.

Odăjdiile preoților, lucrate numai în fir, își împreună licărelele cu ale sfoșnicelor și candelilor.

Dascălii cântă n'tr'una la străini:

„Cine-i tale celei de taină, astăzi fiul lui Dumnezeu părtaş mă primește...”

Impărtașiți cu multă sfială, creștinii și clătesc gurile cu vin turnat în păhăruțe, iau anafora și pun câte două-trei ouă roșii, or încondeiate, în coșulețul (ținut de un băiat, așa cum în calea trecătorilor, ca nu cumva să se stricoare vreunul fără să-și facă datoria.

Cei cari nu s'au simțit în stare să se cuminece cu sângele și cu trupul Domnului iau numai Paști din tăvița mică și iau bucați mai multe, înfășurându-le în măneștile cămășilor, or în căpățelele ștergarelor, de duc și celor cari n'au putut să vie, duc și la ciobani pe la fărle, ba pun și vițelor în țărîțe, ca să fie sănătoase și ferite de jigăni.

Simurile credincioșilor se îngroașe mereu și la împărtașit și la miruit, întâi bărbății, după vârstă, după starea lor, bogăția și bătrânii întâi, apoi cei mai scăpătați și tinerii. Printre șiruri și printre îndeletnicirile preoțești, cântărețul teș prinsoasele. Oprește partea datorită slugilor altarului, și pe cealaltă o iau nevetele, îndemnând pe toți să guste din brânza nouă, din cașul dulce, or din orezul cu lapte, toate bune, să-ți lingi degetele. Călcând rar și sfios, strâng buzele, încrețesc fețele în chip de zmerenie și de credincioșie a sufletelor, fac, mergând spre ușe, cruci mari, cucernice.

Pierbere, ca de spume 'n apă; vorbe încete pe șoptite, sărutări de mâini și pe obraji, ca la Paști. Luminalo, țâșuite din untdelemnul curat și din festila frasă prin ceara de fagure, păvâie obosite, ca niște ochi cari au veghat la căpățul unui bolnav, făcându și datoria părăni clipa din urmă.

Se stricoară creștinii, unul pe lângă altul, purtări de gândurile d'acasă. Copiii țin străne la sân, or în buzunarele zehioarelor, ouăle căpăfate, fețele mari își respiră fudule bunzile de piei de vulpe și de dihor, lăsând să se vază fețele cu flori mari, femeile își saltă și sumet căpățelele marămurilor, bărbății și băieții se fudulesc cu omnicile, or cu botforii preoții câtă când la gurile ce se deschid, când la fruntile ce se pleacă în față-le. Cel de la miruit a pus ochii p'o legătoare numai în cilicuri aurii, umbrind un chip rosu, cu trăsături alose, cu ochii cercuți. Măna-i umblă'n nestire de la candelă la frunți, când d'odată simte o durere'n nas. Visează, or e aievea?.. Se vede cu miruitorul în mână dus spre capul unui creștin, carc, cu părul zbârlit, cu fața suplă, ca de boală, cu ochii mari, turburi, îi stă 'nainte, scrâșnind din dinți.

Il cunoaște, îi știe necazul, căzut pe canu-i; dar ce să aibă azi?..

— Am venit să mă spovedesc, părinte, nu să mă mirui! Am venit să-mi spui păcatele și sf-la holbezi ochii la teame! Așa holbai și la Floarea mea! Hm!.. Și iar dă să-l apuce de nas

Preotul îl trage d'o parte, întreprind pând miruitul, îl pune sub epitrabir și-i citește o moliftă. Omul ascultă, în-

tele și nu prea. Oțeează din adânc, scrâșnește mereu. Îl așează într'o strană.

— Stai aci liniștit, până'oiu sfârși cu miruitul! Îl dă'n seama unor creștini și urmează apoi munca sfântă.

Cum sare un părăiaș peste bolovani și rătini și șoșotă și cântă și plânge, așa merge vorba prin lume, zburdalnică, apropiată, caldă, ispititoare, mângăioasă, dureroasă.

Neculae Urëtu eră pe buzele tuturor. Pățania lui o cunoștea toți. He, dar ce știau ei? Că ia miruit, ca săgetată, într'o noapte, mândria de femeie, că atăta se căina după chipul ei frumos, că la îngopare au fost nevoite rudele s'o încârbune, să o'măi soarbă din ochi, s'o uite, că d'atunci au început să șoptiască unii și alții ca fost fermecat și că omul e aproape nebun. Acu văd toți că e primit d'abinelea. S'a venit la spovedit. Ce o să spue el popii?.. Și nu-l mai slăbiru din ochi toți. Și preotul câtă mereu spre el, de teamă să nu se repeadă iarăși la nas. Se gândia acum în el, cum să scape de țiguit?.. Unde să-l spovedească?.. Și cum o să se 'uțelegă cu el?.. Îi veni 'n minte, că e mai bine acasă, după ce o mănca, să stea tihnit de vorbă cu el. Si-l lăsă să-i vie 'n urmă.

Afară eră 'ntuneric, strâpuns însă de mii de puncte roșii, fecuri și lumini aprinse, în vetre, în pereți, pe dealuri.

Se 'nălțau fumularele molatec în aerul subțire, strâpungându-l ca niște suluri vinete și scândeptau spre stelele, ce 'ncingean cerul, ca ținteale șerparul de peste braul flăcăilor.

Tihna și bucuria se 'ntindea acura peste sat, cu liniștea aerului, cu miras de iarbă proaspătă, de frunză nouă, de tînăe din cărte și de răsina de la brazii de pe coastă, treziți din somn.

Prăznuiau Învierea Domnului și a Firii creștinii toți în jurul meselor cu mănăcări de dulce, cu băutura din plin, cu vorbă veselă, cu gânduri luminate.

Casa preoțească plutia în abur miresmat de cimbru pus în cimbă, de friptură de miel, de cozonaci. Și aburul acesta, izbind nările și cerul gurii uscat al lui Neculae Urëtu, în loc să-i deschiză pofta de mănăcare, să simtă gura, că-i lasă apă, îl îndărta, îl înrăutăția.

Stau toți la masă, tihnit, veseli, ca'n ziua de Paști, numai Neculae Urëtu ehemuit pe un colț de ladă, fără să pue ceva pe limbă, fără să simtă vraja sărbătorii dumnezeesti. Îl frământau gânduri amare, ce îi brobonau fruntea, îi zăbureau într-o țiguită. Sărma când și când în sus, începea să se 'nchine și să bată mătăni.

După ce se 'nchina mult-mult, dându-se cu fruntea de podină, de-o făcea să hăure se ridică 'n sus, călă mure în inu-i, își da seama unde e, se liniștea și primea să vorbească frumos ca toată lumea.

— Ce e Neculae?.. îl întrebă Preotul. Te simți mai bine?.. Nu vrei să guști ceva?..

— Nu, părinte. Să mă spovedesc întâi și să iau Paști, că de cuminecat nu mă gândesc.

Și se așază iarăși într'un colț al casei și stă-stă așa, dus pe gânduri și frământat de aduceri aminte și de mănăbări, până ce iar simți că se 'nnăbuse și vorbea așa păuce.

— He, omu mănăncă, bea, și diavolu' îl pândeste 'u ușe să-l înhațe.

Nu mănăncă, nu bea, postește n'tr'una

cine vrea să scape de el. Și, depănând în el aducerile-i aminte, sârma ce frige în sus, se 'ndreptă spre icoană și începe din nou să se 'nchine, cu călă (câtă la chipul măreții Domnului din pe-rete, însirând vorbe fără șir.

De zeci de ori s'a așezat tihnit la bu-cul lui și de zeci de ori s'a sculat bolvolburat, Neculae Urëtu, cât timp a lă-mut masa părintelui în mijlocul a lă-săi.

La sfârșit își luă epitrabihiliul părin-tele și carcea sfântă, se așază lângă o-mul necăjit:

— Ce e Neculae? Rău?..

— Rău, părinte! Mă urmărește diavolu' pretutindeni. Stau ce stau și d'odată mi se năzarește 'n ochi, ispitindu-mă la-rele, și-atunci ca să nu caz în mrejele lui, să-i fac pe plac, mă pun să mă 'nchin. Și, dacă mă 'nchin și bat mătăni, părinte, mă liniștesc. Da' nu mă ține mult pacea, că d'odată m'apucă gândurile și nu se 'ntonecă capul. Uite cât stau așa de vorbă, sunt om ca to-oamenii. Cum mă peavăță trîmbita la o la Floarea, mi se năzare fel de fel de monstrări și sunt că mă rădulesc. Diavolu' părinte, diavolu' e toată pricina.

Vorbă și cădea la pământ și se 'nchină. Când întârzia cu rupăciunea fi-cea urit, se repezia la preot, și el îi ducea aminte de necurat, strigând tare:

— Ești din el, drace!

De trei ori a repetat preotul porunca și de trei ori Neculae Urëtu s'a liniștit și s'a cutremurat, până ce odată se apucă cu mâinile de părtece, tipând că pufca:

— Părinte! Diavolu'!

— Ce? Unde?.. întrebă preotul.

Și el, arătând cu mâna la sân:

— Diavolu', părinte! Uite-l aci! S'ar prinsă să sară prin casă, ca fript la tăr-mă, să facă spume la gură, să se repeadă la toți ei din prejur, ca un câmb.

— În numele tatălui și al fiului și al sfântului duh! Îți poruncesc, ție, dă-n necurat, ești din el!.. Și omul se opt, liniștit, duse mâna la sân sub curea și găsind sfintele Paști, duase de la biser-că, le puse 'n palmă și le arătă la toți.

— Vezi? Vorbi părintele. Au fost sfintele Paști!

— Au fost de fost, da' a fost și necuratu'! A dat să le fure și d'aea mă frigea la inimă dogoarea gurii lui.

Și, trecând sfintele Paști în stăru-incepă să se 'nchine cu dreapta, mîlung. Apoi, după puțină tăcere, întinse mâna și le puse pe țablia sohei. Se uită la ele, nu le slăbea din ochii turburi, gândind mereu în el.

Tăceau toți, ghemuți prin colțuri, nu mai preotul, stă alături și rosbia o rugăciune.

D'odată Neculae Urëtu începu să stă-ge, să urle:

— Diavolu, părinte! Uite, cum s'a bătut joc de sfintele paști!.. Cum le poartă!.. Uite!.. și arată cu mâna spre sobă și bucățile de prescură prăjită.

Cu străncenele-i mari, zbârliite, cu ochii turburi, roșiți, câtă năuc într-o parte, n'auzită nimic, nu știa ce vorbea sercum, cenuse! Păcat, părinte, păcat!

— S'au ars, s'au innegrat, s'au fud și se apucă d'odată cu mâinile de plă-se trage de el, apoi începe să bată mătăni.

Preotul strânge sfintele Paști, de

*) Apare în volumul „Spovedanii”.

le pune într-o hârtie curată, hăr-
nir-o cârpă, așteptând.

— Tu se scoală de jos, cu ochii tur-
zu cu privirile zăpăcitate, se uită a-
nedumerit și grăbește frumos, use-

— Nu-mi da pace diavolu', părinte!
urmărește pas cu pas își bate joc
sufletu' meu. Și începe să povestească,
rupe firul, vorbește altceva a-
cătând spre foc, apoi se apucă de

— Diavolu', părinte! Diavolu'! a in-
ter în sufletu' meu! și sârja 'n loc
să-mi

— Taci și ieși din el! poruncește as-
preotul.

— Tu holbă ochii!

— Uite! aici! și arată la păntece.
Stai să-l scot! zise fața sfântită și
adu-mă mâna 'n sân. El lăsa 'n el
ale Paști.

— După ce se liniști și începu iarăși
gândiască la diavol, urlă din nou:
Diavolu', părinte!

— A ieșit, sa dus pe pustie! îl incre-
preotul. Și el, ducând mâna la
și găbind legătura sfântă, se 'nchină
duse frumos îndărăt.

— După puțină vreme:

— Diavolu', părinte!

— Unde? Stai să văd! Și băgându-i
'n sân, lăsa 'n el crucea mică de

— Sa dus, să nu mai vie. Neculae!
și vezi!

— Clutând și găbind sfânta cruce, in-
să se 'nchine.

— Vezi? Veghiază sfânta cruce!

— Neculae Urētu se liniști și prinde să
deslușit. Când îi venia gândul
necurat și de să strige, se pipăia
și, găbind semnul credinței, se
ana zmerit.

— Sa dus, Năcolae?

— Sa dus, părinte!

— Acu să stăm frumos de vorbă.

— Ah, părinte! Să-mi spovedesc su-
și, după ce preotul îi citește ceva
crucea sfântă, îl trage mai aproape,
începe neet, trăgănat, să spue ce-l

— He, părinte! Acu sfinția ta, mă
dun vac. Sunt vânător vestit.

— Iar Neculae Urētu în tot ținatu'
M'am pomenit de mic copilăș cu
'n mână, am crescut cu ea, ni'arc
cu ea.

— Iost urs, n'a fost mistreț, care
face de cap pe aste pripoare și să
cu ochii de mine. Și, când ve-
la bătea pustiile mele, Dumnezău
! Unu' n'a scăpat. Ochiul jivi-
și de departe și or cât de aproape

— Ce rece. Am puscat odată o ur-
la câțiva pași. Năvăliă 'n două
pe spre mine, bala, să mă răpue.

— Un urs, trecând gardu', să vie
'n fătoare. Pușca mea n'a dat
când ferit-a sfântu'! Când a
Neamțu' să ia vânatu' dela obște

— Ceai pe toți, să văză pe cine să-și
de tovarăș. Ne-a pus de ani
'n sticlă, așezată la o sută de
cu gura 'n spre noi. Ai lăți n'cei

— Eu am vârit glonțu' drept
ei și l-am scos prin fund.

— Iubt Neamțu' pe unâr.

— Tu la dumneata! a zis el. Al
și dacu! a mai adlogat pe iimba
și lui am fost.

— Porunceai el:

— Urs, Neculae — fesea ursu' cu
dant.

— Ceica:

— Cătu' ciută mă făceam.

— Iubtu' Dumitru am avut un vis
uita un țap la mine, când vream
'n el, radea parcă de mine cu
om:

— Te-ai dus pe copcă, Urétule! Pân'
acu ți-a fost! Și d'atunci n'am putut să
mai impușc, părinte un iepure, un co-
coș sălbatec, nimic, nimic. Nu mai ni-
merizam. Ce să ție?... M'am vâitat eu la
unu' la altu', la femei mai ales.

— Într'un târg, la Arhangheli, ducân-
du-mă cu piei de urs, de căprioară, am
dat d'o babă vestită. Mi-a dat cu ghio-
cu', mi-a cătat în palmă și, fără să-mi
desleg limba, mi-a spus ea pătania:

— Ești vânător. Trăgeai tot în plin
în lighioi! Dă acu nu-ți nuu merge.
Așa-i?...

— Așa! zic eu speriat.

— Ți-e pușca deochiată!

— O fi! 'ntăresc eu, că prea se ni-
nuu toți de ea.

— Să iei trei nafuri din noaptea de
Paști și tot atunci să furi trei surcele
din băutura a trei case, în cari n'a mu-
rit încă nimeni. Să le arzi, și Paștele și
surcelele, să le amesteci și să 'mpuști
cu ele în trei părți, spre miază noapte,
spre miază zi și spre soare apune, de
unde vin duhurile rele. Să faci trei
pușcături, să puști de trei ori, în trei
dimineți, înainte de răsăritu' soarelui!
Telesu-n'ai?...

— 'Nteles! zisei eu.

— Făcutu' e? mai întrebă ea.

— Făcut! întârii eu în neștire.

— Și am făcut părinte, ce m'a 'nvătat
ciocra, da' tare anevoe că nu mă tăia
capu' la fleacuri d'astea! De sfințele
paști a fost lesie. Am vînt la biserică,
m'am 'nchinat, m'am miruit, am luat că-
leva și le-am vârit în sân.

— De surcele a fost mai greu. De unde
eră să le iau? Mi-am tot bătut capu'
zile întregi. Mai nu se găsea casă 'n jur,
în care să nu fi murit cineva. Unde erau
case noui, de'nșurăței, aveau cânt în
lege și nu prea-mi venia bine să intru
la oamenii în curți, să mă prinziă, să
mă 'mpuște poate. Și când trebuia să
le fur? Înainte de'nviere, or după? În-
nainte prea ar fi fost păcat! După, n'a-
pucam să'ajung pân'acasă, că se făcea
ziua. Am venit de cu zi 'n sat, am dat
cu cetu' ici-colo, mi-am ales casele și,
după ce am luat sfințele Paști, am zbu-
ghit-o înainte, să n'apuce să vie oa-
menii de la biserică, să mă găsiască 'n
curte. Am furat trei așchii, m'am dus
cu ele și cu sfințele Paști acasă, le-am
ars într-o tinichea, le-am adunat scru-
mu' și l-am amestecat. Am făcut apoi
nouă *golomozuri* din 'el și l-am pus
drept alică 'n pușcă în trei dimineți,
impușcând de câte trei ori, în trei părți
ale lumii, cum mă învățase haba.

— De cum am tras însă a 'nceput să
mă nustru un glas, ce nu știu de unde
venia:

— Rău fiteuși, Neculae! Ai spurcat
sfințele Paști! Le-ai dat pradă necura-
tului! Le calcă și le spurcă lumea și-
i păcat mare, Neculae!...

— Aci se 'neruntă, se neliniștește, începe
să se 'nchine, apoi se cată 'n sân:

— Liniștește-te Neculae! A ieșit de
mult diavolu'! Sunt sfințele Paști acolo
și crucea, ce-ți stă de pază!

— Da, sfințele Paști, aruncate 'n trei
părți!...

— Le-a oerotic Domnu' Cristos, Necu-
le! N'ai grije!

— Da! păcatu' părinte?...

— Păcatu' e iartă Dumnezău, Neculae!

— Așa?... și se uită bănuelnic spre
preot.

— Asa, Neculae! Nu te mai neliniști
d'asta!

— Are Dumnezău grije! Mergi mai de-
parte cu spovedania.

— Și omul, pornește din nou:

— He! Acu, părinte, mai pe la Rusa-
Bî, când e slobod vânatu' căprioarelor,
m'am luat pușca și m'am dus în Grind,
Dihuisem o *prîncă* de ciute cu tapu' lor.

— Coborau la apă, la un izvor, în fiecare zi
pe la prânz.

— Când să plec, nevasta n'a prea vrut
să mă lase:

— Iar pleci Neculae?

— Ce să fac, Floareo?...

— Mai lasă-l păcatelor de vânat! Ți-o
fi cum destul! Nu te gândești, că toate
pe lume au un sfârșit! Ai început să
'nabătrânești, te-au prins necazurile, nu
mai nimeresti și pierzi vremea de surda
și vii necăjit acasă! Mai bine stai aci,
mai robotești pe lângă gospodărie.

— Ea știa pătaniile mele dinnainte și
ținea să mă scutiască de alte amără-
ciuni.

— Și eu mă gândeam la ce știam eu.
Dresesem pușca și vream să'ncerc.

— Mai mă duc odată, ș'apoi mă las,
de n'o mai merge.

— Ea stăruia însă 'n ruptu' capului:

— De ce să te mai estenești? Uite,
nu știu ce am, da' par-că nu-mi vine
să te las. Ma apucat o teamă. Să nu
ți se 'bitămle ceva, M'am visat rău!

— Și eu țineam morțiș să mă duc și mai
multe nu:

— A! Fleacuri și păreri! zic eu și
plec. Mă trăgea așa nenorocirii părinte.
Mă 'mpingea necuratu' la pietro! și, zi-
când așa, d'odată se 'nfioură, începe să
tremure și să se 'nchine.

— Asa a fost să fie, fiule! Vrearea
Domnului e lege! Înaintea poruncilor
lui omu' nu poate să facă nimic! Liniș-
tește-te și du mai departe spovedania.

— Și omu' urmează:

— Mi-am luat mâncare pe mai multe
zile și m'am dus. Mergeam, da' nu eram
în toate ale mele. Mă mustră gându',
c'am spurcat sfințele Paști și 'n loc să
dreg pușca poate am stricat-o și mai
rău. Îmi veniau în minte sfaturile fe-
meii. Dacă mi s'o întâmpla ceva?...

— Mi-o ieși vre-o jiganie 'nainte și m'o
apuca fără de veste, or o pleznă pușca.
Doamne ferește, cum se 'ntâmplase Ro-
bului, zburându-i umăru' drept și o parte
din falcă.

— Trei zile stau la pândă, umblu, za-
darnic însă. Vedeam urme la izvor, când
mă 'ntorceam, și mă 'ntăritam. Pe sem-
ne că-și schimbaseră drumu' ciutele și
veniau și pe altă vreme, poate seara,
când plecăm amărit.

— A patra zi am stat lipcă 'n preajma
izvorului. Nimic însă. Am rămas și 'n
ziua a cincea. Pe la prânz văd d'odată
cărdu' de ciute cu tapu' 'n frunte. Co-
borînd n'o pădînă ținneau drept cărarea,
croită printre brazii, plecându-și po-
doaba capului pe sub ramurile țepoase,
ce se rupeau ici-colo, ca tăiate cu bri-
ciu' de cepii coarnelor răsfirate, rămă-
nând câte una 'n ele, ca să-i poarte
verdeața și mireasma până la izvor. Pă-
șia rar, măreț, cu ochii vioi, triniși cer-
cetasi în zare, săltând piciorușele sub-
țiratic, ca un mînz săsesc. S'a oprit în
fața apei argintii, a căfat întâi mult în
ea, și-a răsucit capu' să-i văză toată
frumusețea și a aplecat apoi botisoru'
negru pe vițele reci și sugea neef, cu
fihnă. Ridică ușor capu', se uită 'n jur,
se pleacă iarăși, mai scarbe de câteva
ori, în semn că băutura-i bună și nu se
satură nedeajuns de ea, se 'ntoarce do-
mol măsõe prin foile de ferigă, cătând
firele de iarbă 'ntăritoare. Eu întâriam
mereu cu ochitu'. Nu-mi venea, par-că
mă oprise ceva. Prea era frumos tapu',
Par-că mă bucuram să-l mai văz în via-
ță câteva clipe, par-că mi-era fihnă să-l
las să bea apă și să 'mbuce câteva fire
de iarbă. Să moară 'ncai mulțumit, îmi
ziceam! Nu știu de ce m'am gândit la
viața noastră a oamenilor și mi-am zis,
că e păcat, când o pierdem așa d'odată
pe neașteptate! Pe când îmi trecea asta
prin cap d'odată văz că, infiorat ca din

senin, țapă s'a proptit în picioare și și-a ntepenit capu' într-o cătătură speriată. năucă. Auzise freamăt de frunze, zărise vreo ramură mișcând, or mirosu' de om și de praf de pușcă i-a năvălit cumva 'n nări? Ba poate că s'o fi apropiat de el umbra morții. A luat-o pe potecă 'n sus, îndreptându-se spre codrii negrii de brazi, la poalele căror stăm eu în culcuș. Bătea vântu' dela el spre mine și nu mă simția. Când a ajuns în pieptu' pîporului, aproape de mine și dă să străbată poenița, ce se deschidea 'n față, ca să intre 'n iuima pădurii, se opri locului.

Nu știu. M'o fi adulmecat, or și s'o fi năzărit lui iarăși vreo presimțire ceva?! Am dus ușor pușca la ochi. Țapă' cerceta zările, și ciutele, stane de piatră 'n urma lui, așteptau porunca purtătorului lor. N'am văzut în viața mea atâta tihnă, atâta nepăsare la un ciopor de ciute.

Mi-a venit de undeva un gând să mai întăzîi cu trasu'. Parcă pusesse stăpânire pe sufletu' meu mila de biete dobitoace. Auzi, vânător și milă?... Vânătoru' e sigur o fiară mai mare ca toate fiarele. El pândeste clipa de odihnă, or de liniște a vînatului, cum pândeste lupu' or vulpea în răspântii iepurii. Și, când prinde clipa aiea, îl apucă un fel de friguri, ocheste lacom și trage cu sete. Și eu nu 'ntelegeam de ce stam și nu trăgeam! Să vînatu' 'ntăzîi subt ochii mei parcă 'nadins, să-mi vie plocon pe de gata, or să-și bată joc de nehotărîrea mea.

Când mi-am venit în fire am ochit și am apăsât pe trăgaciul. S'a cutremurat văzduhu' de detunătură, și hăuiau văile, repetând mereu împușcătura. Țapă' a șuerat odată, cu ochii țintă la mine, și tot cărdu' a 'nfundat hățiușu. viu-nevătămat

Am rămas năuc cu pușca 'n mână. Mă 'ntrebam:

— De ce să se fi uitat așa lung țapă' la mine și de ce o fi șuerat așa tremurat?... Parcă mi-ar fi zis: „Hei, Neculae, tață, te-ai dus pe copcă! Cu asta și s'a încheiat veleatu'!”

Auziam mereu șueru' ăsta. Îmi intrase adănc în urechi, îmi sfredelia creieru': „Te-ai dus pe copcă, Neculae!” parcă așa slovnise răspicat lighioaia! Nu puteam să 'nteleg cum făcusem eu greșeala, să nu trag la vreme și să trag apoi prost, când vînatu' era așa de aproape și sta pe loc!...

— Auzi? Să nu 'mpușc când trebuia și să nu nimeresc?...

Repetam mereu gându', vorbele astea. Așa ceva nu mă se 'ntâmplase

— Ce să fie?... D'odată, ca la o chemare stăruitoare, mi-a răsărit în cap, dându-mi parcă o lovitură de topor în moalele lui, vrăjitu' puștii.

— A!.. Acu viu d'acasă! Vezi bine, că m'am dus pe copcă, dacă m'am apucat de farnece!.. Mi-am adus apoi aminte, de visu' ce visasem, de țapă' ce se uita 'n ochii mei, și m'am cutremurat, pîrinte, grozav, a moarte, a pieire!.. Si 'ncepe să se turbure, să se 'nchine.

Preotul îl bate pe umăr:

— Facă-se voia Domnului, Neculae, precum în cer așa și pe pământ! Nimic nu răsare, nimic nu crește, nimic nu pierie pe lume, fără vrerea și fără porunca lui!

— Facă-se, pîrinte! zice omul, indoit, închinându-se. Si, văzându-l că șovăie, pîrintele să 'ntărește la vorbă:

— Crezi în puterea tatălui cereesc, care ne-a zidit din nimic și ne ține pe lume din mila și din îndurarea lui?..

— Crez, pîrinte! rosteste Neculae Uretu plecat, zuerit.

— Dacă crezi, ai răbdare! Credința ta o să te mântuiască! Nu vezi că prin cre-

dință ai început să te liniștești?... Inseminează-ți mai departe sufletul prin spovedanie. Și creștinul, desmeticindu-se din gândurile negre, pornește din nou:

— He, pîrinte! Ce să spui și cum să spui?... Sfinția ta știi ce s'a 'ntâmplat. Când am venit acasă mi-a murit nevasta. Să zicând astea se roși la față, și se bulbucă ochii.

— Nevasta mea, pîrinte. Floarea, femeea voinică și sănătoasă, cruce de bărbat, nu altfel, trăznită ca din senin!..

— Aci-și ia capul între mâini și 'ncepe să plîngă.

— Floarea, pîrinte. Floarea mea, femeea vrednică, mamă a patru copii, care n'a bilit odată, care n'a știut ce-i lehuzia, să moară ea, Floarea?..

Plîngea cu hohot și vorbea mereu:

— Să moară nespovedită și negrijită, pîrinte? Să moară ca o nevrednică, din pricina păcatelor mele?... și urla ca un câine, care simte 'n nări moartea-i apropiată.

Rămăseseră toți din casă năucii, plîngeau și ei cu el.

— În vremea aceea, zise preotul, Domnul Isus 'ntâlni un mort. Văzând jalea a lor lui, s'a oprit și apropiindu-se de el, a zis:

— Scoală!

Omul nu 'ntelegea. Și preotul urmează:

— A 'nviat pe Lazăr pe lume asta. Întru bucuria vieții pămîntești și o să 'nvieze pe Floarea pe lumea ailaltă, întru bucuria vieții de veci! Jalea ta a 'nduiosat pe blîndul Mîntuitor. Crede și nute 'ndoi, Neculae!

Acesta căzuse 'n genunchi, cu capul p'un scaun, și plîngea cu suspine. Si preotul nu 'ncea cu mîngăierea.

— O să mergi și tu la ea, o s'o 'ntâlnești din nou pe lumea ailaltă. Aci e valea plîngerii. Pentru durere și pentru plîns suntem făcuți.

Creștinul oftează adănc, își ridică încet capul și făcând cruce, povestește:

— A spălat rufe, le-a zbicit la pârâu, le-a 'ntins. De pe la prânzior s'a simțit rău. A crezut că răcit în apă și și-a făcut oblojeli. Seara s'a culcat ea'n pat cu copiii și eu pe podină jos, lângă pat. Peste noapte, fără să geamă, fără să se vaete, a căzut peste mine și, când am prins-o 'n brațe, când am dat s'o ridic în asternut, era moale. Murise.

În zadar am stat mult-mult aplecat asupra corpului ei, suflându-i în gură să-i dau viață cum făceam cu câte-o pasăre, căzută din înălțimi. În zadar am cătat lung la chipu ei, netezindu-i părul neru, ca de cărbune, răsfirat pe frunte și pe la țâmpile. În zadar îi apucam în mâini brațele țeapene. În zadar o cuprindeam pe după cap și îi încingeam mij-jocul. Ea rămânea rece și nemîșcată, ca o lespede de piatră. Ochii ei mari, frumoși; ochii negri ca murele; ochii luminosi și senini; ochii dumnezeesti se 'nchiseseră pe veci.

Zbuciumat în adăncurile inimii, de durerea năpraznică ce se abătuse pe capu-mi, — ca 'n față oricărei dureri mari sdruncinătoare, — am sezut lângă ea, mult-mult, mîngăindu-i chipu' și fruntea cu pojurile palmelor și fără vorbă, fără strigăt, am pus cea din urmă sărutare pe fruntea ei lată, boltită, albă și lucie, fără de cute, ca de ceară turnată. Si tăcea acum, ca o apă mare, vînjolită pără 'n fundul ei și liniștită d'odată.

— Am rămas năuc, fără licărire și fără nădejde de viață în vinele mele. Eram mort și totuși visam, pîrinte! Fram ca un măr, căruia viermele i-a ros inima și care se ține atârnat d'o rămurea, nici pierdut de tot, dar nici plin de viață ca celelalte!

Candela din perete plescăia de la semn că se sfârșise undelelelele, sau scurtase fitilul. Razele-i jucătoare, minau când și când chipul Marelui Domnului cu pruncul Dumnezeu în brațe. Si Neculae Uretu nu mai lua ochii de la ea, căta lung, cu durere, cu plîns, cu rere de rău, cu căință, printre mîșcările dese, cu rugăciuni fierbinți de certare de 'ndurare:

— Am trecut în odăea cealaltă spre răsărit, în odăea a mare, Am văzut ochii pe icoana Maichii Domnului, și am început să mă 'nchin și să bat în pînă...

— Eartă-mă, prea curată, nu greșit. N'am vrut, păcătosu' de mine, batjocoresc sfintele Paști, carnea și sângele dumnezeescului tău fiu. Am ascultat de sîntu' unei babe nelegăsură. Mi-au luat mințile vorbele pline de pite. Da' eu viața toată am ținut de la credință. Departe de mine au fost pitele. Și pornirile rele n'au intrat întru mine. M'am închinat la icoana și am scuipat spre ea și spre slugile-i viclene. Și făcând o ce mare m'am întors și am scuipat...

— Maica Domnului, ce-am făcut, tata am putut să zic și am căzut totol la pământ. Scuipasem icoana. Tot sîngele din trup mi-a căzut cap, la inimă. Simțiam cum vînturile vinele lor. Așteptam să se rapă dintr-un clipă, să nu mai simț, să nu morț acolo...

Vântul furios răscolia zăpada pe pătă, o ridică 'n vârtejuri și o ține cu putere 'n ușa tinzii, o izbîia în trele mici ale casei, ascultă o parcă frământarea durerii dinăun și pornia apoi jocul nebun în tînguios și jalnic.

Am stat mult așa, trîntit pe pînă. M'am trezit întru târziu, înghețat, frig și de spaimă, 'nciudat că murit, că trăesc. Am băjbăit prin tuneric și am dat în tindă, iar din dă, am eșit pe sală.

Se crăpa de ziuă. Fulguia mereu, sufla vîntu. Șuerul lui mă-a adormit minte, fără să vreau de șuerul 'n pădure și d'odată 'mi răsări 'n ochilor chipu' nedumerit al țapă, care mă mustra necontentit.

— Te-ai dus pe copcă, Neculae!

Subt șopronul lung de lângă casele, oi și vaci, rodeau liniștite o fânului verzui, înflorit. Zărindu-se sală, ridică toate capetele spre țapă. Așa făceau în toată dimineața, mergeam să le dau de mâncare, niciodată, una, de sătulă și grăberă, pufnește pe nări și o ia la cu celelalte după ea, sărind printură. Ba vin până lângă mine, și uită 'n ochii și pleacă pufnind și mă și alergând, ca gonite d'un duh negru.

— Uite și vitele au simțit că mare e pe sufletu' meu! Au mîrșnecuratu, care se ține de umbră, că d'aea au luat-o la fugă! am eu în capu-mi infierbântat. Mi-am turat picioarele de zăpadă, mi-am mîinele 'nghețate de aeru' iute, și intru 'n casă. Acă dau cu ochii d'pilu' al mic și cerc să-l iau în mîna el se trage la o parte speriat.

— Uite și copilu' fuge de mine. d'un spurcat ce sunt! mi-am rănit mîine.

M'am apropiat de el și luându-mă, cătându-i drept în ochi, l-am trebat:

— Cine sunt eu?...

Si copilul îmi răspunde:

— Neculae!

— Hm! Neculae! mă cutremur. Se leapădă de mine!

De ce nu-mi zice tață ca 'mă mî frământam așa în mindea mea?

T e a t r u

TEATRUL CĂRĂBUȘ

MISS REVISTA!

2 acte și 16 tablouri de Nic. Vlădoianu și N. Constantinescu

Revista, la teatrul Cărăbuș, prin conținutul și forma ei exterioară, a evoluat în decursul anilor.

Acum zece ani revista era aproape exclusiv o înșirare de cuplete, ararecriste complotate de coruri și evoluții.

mai mult decât o simplă înșirare de cuplete.

Dar evoluția revistei nu se oprește numai la introducerea scenei de comedie, ea merge mai departe: revista de astăzi trebuie să conțină o dramatizare a ansamblului, iar baletul a încetat să mai fie socotit ca un număr aparte pentru a fi aruncat la întâmplare printre transele revistei, acum el face parte integrantă din acțiunea revistei pe care o animă și o îmbracă.

Am notat aceste lucruri cu prilejul premierei teatrului Cărăbuș *Miss Revista!* pe care o considerăm drept un model de revistă.

D-nii Nic. Vlădoianu și N. Constantinescu au o vastă competență în materie revuistică. Această calitate nu ar fi însă suficientă, pentru elementul de comedie despre care am vorbit mai sus, dacă nu am găsi în d. Nic. Vlădoianu pe scânteele autor al „*Aventurei d-lui Dorjan*” și „*Amedeu Stănjenel*” două dintre cele mai bune comedii de după război.

Fructul colaborării d-lor Vlădoianu și Constantinescu e o revistă plină de antren, de vervă și de mișcare.

Prologul revistei aduce în scenă un concurs al tuturor teatrelor de revistă. Participă Viena, Berlinul, Madridul, New-York, Paris... și bine înțeles Cărăbușul reprezentat prin Tănase care vine călare pe „calul bălan” întovărășit de baletul cărăbușilor de aur.

Urmează un amuzant caricaturist care prezintă surprize: ne redă legendara învârteală națională și excelentul cuplet al d-lui Tănase „Nu's parale... sunt parale!” care găsește, cum e și firesc, un lung ecou în public.

Taboul următor „Primăvara și toamna dragostii” dramatizează în versuri inspirate pe melodiioasa muzică „Raquel” eterna poveste a iubirii.

Finalul actului I ne transportă în Olimp: Prometeu fură focul sacru pentru a-l reda pământenilor. Defilează într-un ritm uluitor de flăcări baletul focului

sacru, al scânteei de amor și al razelor soarelui.

D. Tănase apare în „focul cetățeanului” și spune aleanul nemulțurilor sale.

Actul al II-lea conține o strălucită caricatură asupra „radiofoniei la sale”.

D-na NATALIȚA PAVELESCU

Sextetul „Argentinei” e un număr de frumoasă poezie muzicală.

În sfârșit, parodiile Ramonei și finalul strălucitor al soldaților regelui Mihai I, încheie cu brio revista d-lor Vlădoianu și Constantinescu.

Miss Revista! s'a bucurat de o montare într'adevăr extraordinară. Niciodată Cărăbușul nu a oferit decoruri mai fastuoase, costume mai bogate, o simfonie de jocuri de lumină și culori mai amplă și mai impresionantă.

Interpretarea se bucură în primul

D. C. TĂNASE

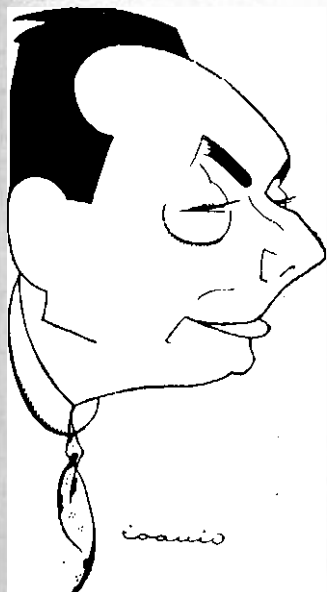
rând de aportul directorului Cărăbușului, acest minunat creator de tipuri care e d. C. Tănase.

Alături de d-sa frumoasa Natalița Pavelescu, scânteele de vervă și antren, apoi Lizica Petrescu, Violeta Ionescu, Sofica Ionescu și excelenta falangă masculină în cap cu Giugaru-Sandi-Huși, Dan Demetrescu, Codruț Miliian, Angheliescu, Lorent, Maican și Giovanni.

Baletul admirabil strunit, dansurile antrenante și vii.

Muzica revistei excepțional de fericită. Menționăm în mod special ariile finalului actului I, tangoul „Te voi iubi!” al d-lui I. Vasilescu, „Argentina” și finalul plin de măreție al revistei, datorit tot d-lui Vasilescu.

Miss Revista! este pornită pe o serie triumfală. GEORGE SCRIOȘTEANU

D. NIC. VLĂDOIANU

Incet, incet cupletul a trecut pe planul al doilea și în locul lui tronează astăzi bicuitor sketchul. Faptul acesta este desigur un simptom al vremilor actuale, de nevroză, care obligă pe autorul de revistă să-i dea spectatorului

Și dând apoi cu ochii de Floarea, de Floarea mea, părinte, rece, moartă pe veni, da' frumoasă-frumoasă, cum eră ea, am început să plâng, să urlu și am pornit pe la case... năuc... nebun, dacă vrei să spun fără 'nconjur, părinte.

Ce-oiu fi zis, eu pe la frații, pe la cumnați, cura m'ouu fi jehuit nu știu. Nu mai mi-aduc aminte. Mi-am venit în minți la biserică doară, când ați început să cântați, sf. ta și dascălul Vecinice pomenire!”, când ai dat să verși untdelemn în coșciug... Atunci m'am repezit la ea, am ridicat pânza de pe chipu' ei și... știi ce a fost!

Am tipat cât am putut: „Mi-a pângărit necuratu' nevasta, părinte”, c'am văzuit o 'ncărbunată și urită. Și iar nu mai mi-aduc aminte ce-am mai făcut. Mi răsar doar, ca niște ochiuri de lumină printre nori, câte un gând, câte o vorbă, câte o faptă de ale mele. Sunt nebun, părinte, d'atunci, nebun în lege.

— Nu, nu ești nebun, Neculae! Ești om drept, ești credincios. Și te chinuște gândul păcatului tău!

Pe Floarea ți-a luat-o Dumnezeu, c'asa a fost voia lui.

Sufietu' ei curat, e de bună seamă n'rai Diavolu' n'apus stăpânire pe el! O 'ncărbunaseră nebunele de femei, ca să nu mai vezi cât era de frumoasă,

s'o uiți. Și nici copilu' n'a fugit de tine! O fi fost speriat de moartea Floarei, Vitele au zburdat ca niște vite și țapul a fluerat, cum fluera el. Nu-ți mai frământa mîntea cu lucrurile astea și hai acu să te împărtășesc cu trupul și cu sângele Domnului Hristos, că vrednic ești de 'mpărtășirea lui.

Când a simțit lingurița pe limbă și fărâma de pâine sfințită alunecând pe gât par'că o sabie de foc a trecut prin ființa lui Neculae Urētu. Ca o perdea neagră se dase la c parte din naimea ochilor lui tot trecutul negru și în suflet i s'a ostoit, ca un val de apă turbure, zbuciumul necurmat. O rază de lumină se sălășlui pe fruntea încrețită de necazurii și întreabă:

— Si zici că nu-s păcătos părinte?

— Dacă te-ai spovedit și te-am împărtășit?

— Nici nebun, taică?..

— D'ar fi toți nebunii ca tine, n'ar mai fi pe lume de cât oameni cumsecade!..

— Să trăești, tăicuțule, că m'ai întors la viață!... și'a plecat vesel, scuturând din cap. D'atunci a rămas zdravăn la minte, numai că s'a lăsat pentru tot d'auna de puscă și de vânat.

CRITICA LITERARA

Maior RADU MICLESCU:

(Din cavalerie)

«Studiu cu privire la apărarea națională»

(Cartea Românească, 1929)

Natural, ca ostaș, d. maior Radu Miclescu nu crede în eternitatea păcii, nici în valabilitatea tratatelor ce nu sunt susținute prin forță. În cartea sa, dezvoltă o serie de generalități asupra apărării naționale ce sunt utile și militarilor și celorlalți.

Insistă asupra moralului, asupra trupeii, cadrelor, ofițerilor, selecțiunii comandamentelor, asupra Școlii Superioare de Război, asupra marilor comandamente, a pregătirii pre — și post — regimentară, asupra colaborării dintre națiune și armată în timp de pace și pe picior de război. Se ocupă de Universalități și apărarea națională, de material și efective, de fortificații și camuflaj, de capacitatea de manevră a armatei și despre toate armele în legătură cu constituirea oștirii.

În primul rând, pentru a crea o națiune forte din punctul de vedere militar, trebuie să ai la bază o școală puternică, naționalistă. După Prusia, Invățătorul dela țară și orașe, și cazarma au creiat splendidele armate, cum a fost cea sârbă și cea bulgară. O școală, însă în care să nu intre cariul politiceanșmului, care roade și fărâmă totul.

În al doilea rând dezvoltarea armatei depinde de prosperitatea generală a poporului respectiv: o industrie înfloritoare, o agricultură solidă, un comerț sănătos și o muncă organizată în vederea producției intensive.

Pentru a avea arme, efective, echipament, lucrări de fortificație, artilerie, muniții, avioane și avioane, flotă și celelalte îți trebuie bani. Napoleon ar fi spus că războiul se face „cu bani și iar bani”.

În al treilea rând, clasa conducătoare, adică oamenii politici, trebuie să fie oameni de-asupra meschinilor preocupări politice și să se gândească numai la mărirea națiunii.

În al patrulea rând, vine valoarea ofițerilor și a trupeii. Desigur nu există popoare care, în totalitatea lor, să fie lașe, dar depinde de o serioasă organizație militară ca tocmai cei mișei să fie înălțurați la timp, pentru a nu compromite spiritul războinic al soldatului.

În al cincilea rând, trebuie considerat că armata de azi se deosebete fundamental de cea de ieri. Enormă importanța a artileriei, a tankurilor, a aviației, a tranșelor, a scăzut din importanța fortificațiilor, cavaleriei, Valoarea

tehnică specială a trupeii, nu ajunge fără a fi ajutată de mii de guri de tun, zeci de mii de mitraliere, milioane de puști modernisime, aruncătoare de mine, tankuri, avioane, aeroplane, bombe de mână, granate de mână. În afară de aceasta mai trebuie enorme cantități de muniții, căi de comunicații perfecționate depozite nesfârșite, bine apărute, zeci de mii de autocamioane și automobile pentru necesitățile de transport tactice și pentru acțiunile ofensive strategice.

Aceasta în ce privește tehnica,

Materialul nostru omenesc este excelent: avem oameni sobri, îndurători, energici și viteji. Bine antrenati, bine echipați și conduși, în mod superior, ofițerii fiind devotați trupeii, cei dintâi la sacrificii, interesându-se de buna stare, am avea o armată formidabilă, de care nici un vecin, cât de puternic, n'ar îndrăzni să se măsoare.

Dictonul latin, *si vis pacem para bellum* să rămâne etern adevărat și trebuie să fie principiul fundamental pentru întărirea și existența popoarelor viguroase.

Cine amenință Statele Unite ale Americii de Nord? Nimeni și totuși uriașă republică își făurește o flotă, care tinde să întrecă nebatută „Armada” engleză, pentru că toată puterea de expansiune pentru menținerea comerțului, a industriei sale, pentru respectul ce ar trebui să aibă debitorii, pentru intangibilitatea tratatelor și menținerea angajamentelor internaționale numai puterea armată le dă prestigiu Statelor Unite. N'ar fi pe primul plan al statelor mondiale dacă n'ar avea puterea să-și impună voința lor.

Țara noastră este înconjurată de nenumărați dușmani, din afară și din lăuntru. Dacă vom fi tari militărește le vom impune, dacă vom slăbi, vom pieri atacați și zdrobiți de alții mai apti și mai realiști ca noi.

Soarta din trecut a țărilor românești, neputincioase, la discreția celui dintâi pașă sau la cherețul a o mie de oameni înarmați, se este un exemplu tragic.

O națiune armată are sansă să fie lăsată în pace, să prospereze și să se dezvoltă pe toate țăramurile.

Nouă ne trebuie, în afară de forțe de uscat impunătoare, o flotă comercială și de război. Produsele noastre trebuie să domine pe piețele Balcanilor și cele ale Orientului apropiat. Prestigiul unei armate și unei flote viguroase ne-ar da atunci piețe de desfacere a produselor noastre pe cari nu le-am avea altfel.

Avem nevoie de un program, cu termen lung, militar și naval, care să ne

dea posibilitatea să devenim o mare putere, pe aceste țăramuri.

Bogățiile noastre în materii prime, numărul nostru care peste douăzeci sau treizeci de ani poate atinge cifra de 30 milioane, destinele noastre, Istoria care ne-a pus la gurile celui mai important fluviu al Europei ca mijloc de comunicație, poziția noastră geografică, calitățile rasei, ne vor sili să fim ceea ce puținii se gândesc azi. Expansiunea noastră, în afară, ne va împinge, în viitor, războaiele — să ne amncăm puterea în balanța celor tari.

Cu voia sau fără voia noastră, trebuie să fim gata pentru ciocnirile teribile de mâine. Așa cere necruștoarea lege a vieții, emulațiunea între popoare și așa ne comandă împrejurările geografice și istorice.

Recomandăm cu toată căldura cartea d-lui maior de cavalerie Radu Miclescu foarte instructivă și utilă nu numai pentru militari.

ILUSTRAȚIUNEA ROMÂNĂ

De obicei, vara, mișcarea literară, este în eclipsă. La noi, revistele ilustrate, se caută într-o perioadă ca aceasta.

A fost fericită ideea *Ilustrației Române*, de a apărea, în condițiuni tehnice superioare, urmând a umple un mare gol, în acest sens.

Creдем că această exceiență publicăție, pe hârtie frumoasă, cu ultimele fotografii și reproduceri artistice din toată lumea, va avea rolul marelor „magazine” ilustrate din străinătate, ca *L'illustration*, *Die Woche*, *Daily Graphic*, etc. Americanii au asemenea minunate reviste, care educă ochiul publicului și sunt extrem de instructive și folositoare tinerimii.

Ilustrația Română, fără a ține seamă de sacrificii materiale, inaugurează la noi o asemenea publicație ilustrată, așa de necesară, așa de simțită demult. Dealul, fel, în fie-care număr, perfecțiunile tehnice sunt evidente. O copertă colorată cu reproduceri artistice este ținta noastră premă a *Ilustrației*, care și în taza ei actuală, este cea mai frumoasă încercare în această direcție — ca realizare și ca preț.

PAGINI LITERARE

O inovație interesantă, care s'a introdus după război, în presa din toată lumea, este darea unei pagini literare săptămânale, în afară de obisnuitele cronici culturale, literare, teatrale, etc.

Gazetele dela noi au fost fericiți inspirate, prin această zilnică apreciere — chiar hebdomadară. Cu modul acesta, literatura nu mai este „turnul de fildeș”, nectarul sau ambrozia celor aleși, ci este considerată ca o hrană sufletească indispensabilă cri că cel mai bun instrument pentru educația tinerimii și formarea caracterelor.

ION FOTI

plastica

BALTAZAR, CONTE DE CASTIGLIONE

INĂLȚIMEA: 0,67. LĂȚIMEA: 0,62.

Acest minunat portret al lui Rafaël se găsește în muzeul Luvru în aceeași sală și în fața cu celebra Gioconda a lui Leonardo da Vinci. Vecinătatea acestor două tablouri se potrivește de altminteri de

Rafaël a pus tot sufletul său în executarea lui. Castiglione a fost, în adevăr, prietenul său cel mai scump și în același timp sfetnicul lui cel mai sigur. Lui i-a scris marele artist: „Spre a

cător, figura sa plăcută și apucăturile afabile și curtenitoare. Foarte cult și de o remarcabilă inteligență, totodată soldat și literat, mânua spada ca un Sforza și pana ca Machiavel. După cum a

cesta a scris „Cartea Prințului”, tot astfel Castiglione a lăsat omenirii acest nemuritor monument de spirit al renașterii: „Cartea Curtezanului”. El însuși a fost tipul desăvârșit al curtezanului, lipsit însă de josnicie. S-a luptat mai întâi în armata ducelui Urbino și l-a slujit pe urmă ca diplomat. Pe urmă trecu rând, pe rând, în serviciul Papei Clement al VII și al împăratului Carol al V-lea. Leon al X-lea l-a făcut cardinal. Carol Quintul i-a dat titlul de episcop D'Aviva. Soldat, literat, diplomat, episcop, cardinal. Castiglione, cu calitățile sale multiple a înfăptuit cea mai desăvârșită și cea mai strălucită intrupare a marelui senior instruit al renașterii italiene.

A fost foarte prieten cu Rafaël, pe care-l cunoscuse de tânăr și al cărui geniu îl ghicise. Castiglione cunoscând bine principiile și tot astfel curtea pontificală, a contribuit la cunoașterea și lansarea lui Rafaël. Datorită influenței lui Castiglione tânărul pictor obținu cele dintâi comenzi. Rafaël nu se arătă ingrat. Devenind bogat și ajungând în culmea gloriei, nu încetă să vadă un binefăcător în acest patrician.

Castiglione, după cum am spus a fost sfetnicul lui Rafaël. Portretul pe care-l vedea la Luvru ne arată pe acest diplomat cu ochi pătrunzători, vioi și plini de inteligență și cu buzele subțiri; Rafaël, al cărui penel a fost condus de prietenie, a știut să redea personajului o distincție aristocratică. Totul se armonizează de minune în acest tablou, îmbrăcămintea, fața și chiar fondul.

Această operă este una din cele din urmă ale lui Rafaël. Ea a fost pictată în 1515, adică cu trei ani înaintea morții marelui pictor.

După moartea lui Castiglione, tabloul a intrat în posesiunea ducelui de Mantoue de la care l-a cumpărat Carol I al Angliei.

Mai târziu îl regăsim în colecția unui amator olandez, Van Asselin, la care Rembrandt și Rubens l-au copiat. În epoca în care Mazarin l-a achiziționat

acest portret a fost socotit 3000 franci. După moartea cardinalului ministru acest tablou a intrat, datorită lui Ludovic al XIV-lea în patrimoniul Franței.

RAPHAEL: Baltazar, conte de Castiglione

une. Baltazar Castiglione cu zămbetul său, fir de diplomat parcă ar răsună surâsului turburător și enigmatic al Giocondei.

Contemplând impecabila perfecțiune acestui portret (Baltazar), ghicești că

picta o frumusețe feminină, am nevoie să te am în jurul meu ca să alegi pe cea mai frumoasă”.

Castiglione merita această cinste. Natura îl împodobește cu cele mai strălucitoare daruri. Exteriorul său era sedu-

aşa şi-aşa...

UN CAZ GRAV (?). În No. 13 al revistei „Crainicul”, un tânăr poet semnează nişte (probabil) versuri, intitulat: **I**, adică: semnul exclamationii, din care am putut înţelege aproximativ următoarele: adresându-se cuiva, poetul îi vorbeşte despre un băl măscat, la care persoana căreia i se adresează, l-a cucerit „călărind cu-adevărat... pe un cal de circ, frumos vărgat”, în „trap săltăreţ”. Ce e mai grav e că toate aceste farsăcuri pe care persoana vizată de comun acord cu calul le făcea în băl, au contribuit ca sufletul poetului să se uluească, să-şi „facă vai, de cap, prin nerespect de lucruri sfinte”, că, în fine nefericitul posesor al unui astfel de suflet, „atât s'a dus şi-atât s'a rătăcit pe drumuri verzi”, încât, recunoaşte chiar d-sa, „ar fi păcat” ca, acea persoană să-i mai desmierde sufletul strein şi nesupus.

Natural că toate aceste fapte, scrise, subscrise şi date la stampă sub calificativul de literatură, constituiesc, cu adevărat „un caz grav”.

Ceeace ne bucură este faptul că gravitatea a fost înţeleasă chiar de poet care şi-a intitulat opera: **I** E tot ce putea face mai bine.

CU TOATA DREPTATEA vorbeşte despre rolul cel mare pe care, ministrul Instrucţiunii publice, *Const. C. Arion*, l-a jucat în înfiinţarea şi susţinerea S. S. R., scriitorul, G. Tutoveanu în No. 4 al rev. „Scr. nostru”.

Afirmând că „numai dela venirea lui..”, un minist instr., scriitorii au început să simtă că au şi ei societate”, d-sa aminteste câteva din cuvintele pe care acest sprijinitor al literaturii le-a spus în diferite împrejurări. Astfel, la un banchet, el a zis că: „scriitorii, adevăraţii conducători ai popoarelor, păstrează pururea via amintirea trecutului, călăuzesc cărările neguroase ale prezentului şi luminează în noaptea de nepătruns a viitorului” şi că „Societăţile omeneşti sunt datoare să-şi pue la adăpost de toate neplăcerile vieţii pe aceşti profeti ai lor”.

Şi alături de Arion — marele Gârleanu.

DESPRE SATMAR ŞI ŢARA OĂŞULUI ne vorbeşte, frumos şi interesant, poetul G. Talaz, în „Cultura poporului”, nr. 268.

Justă caracterizarea ouăşenilor cu cari s'ar fi petrecut „o adevărată minune”, în urma căreia „portul, obiceiurile şi limba lor au rămas nealterate”. Şi mai departe: „Oameni vioi, înalţi, mândri până la încăpătânare, au ceva din independenţa sălbatecă a florei muntoase. Portul lor, un fel de pantalon făcut din nânză, încreţit în folduri, cu o cămaşă cu mâneca tot largă, peste care numai în timpul iernii, alunecă un fel de zeghe de lână, ţesută de ei într-un mod, cu totul original. Poartă totdeauna o „traică”, un fel de geantă de pânză înflorită în sute de desene şi culori, atârnată pe şold, cu un fel de cocardă tot înflorită, ce-i trece peste umăr. Bătrânilor, ca şi copiilor, le este nelipsită această traică în care, de cele mai multe ori, este păstrat un cutit, arma lor de apărare”.

Fireşte, că dacă toţi scriitorii noştri, ar

călători, cu ochii deschişi, ca d. Talaz, ni s'ar oferi şi nouă destule posibilităţi de cunoaştere. Minunea ar face-o aceste scurte însemnări în care realul se îmbină cu literarul mai repede decât studiile aride care nu pot încăpea decât în mâinile specialiștilor.

DESPRE ŞTEFAN PETICĂ scrie frumoase amintiri şi juste caracterizări poetul G. Tutoveanu în nr. 5 al revistei „Scr. nostru”, care, deşi numai în 8 pagini, se prezintă din ce în ce mai completă şi mai interesantă. Sunt pagini evocative care interesează pe toţi ceie se simtă azi de progresivele următoare realizate de literatura noastră. Căbîndu-le, ne dăm seama cât de mare trebuie să fie valoarea acestei literaturi, rezultatul celui mai curat idealism şi, de cele mai multe ori, a celei mai negre mizerii. Vom spui, pentru cetitorii noştri, două pasagi şi anume:

„Era mijlociu de statură, slab, cu chipul oval şi palid; avea ochii neastâmpăraţi, mustaţa abia înflorită şi o barbă mică, blondă, împărţită în două, ca a lui Mefisto. Purta o pălărie moale, sură: cravată „lavallieră”, un pardesiou vântat, care, odinioară, trebuia să fi fost negru şi nişte ghete mari şi întoarse la vânturi... Singura lui îmbrăcăminte, nouă şi frumoasă, erau... mănuşile, pe care le pusese cu multă îngrijire...”

Apoi înfăţişarea camerei sale:

„În cameră era un întineric desăvârşit, aşa că Petică m'a luat de mână şi astfel ne-am ridicat pe o scară de lemn, care trosnea dureros sub greutatea paşilor noştri.”

„Dintr-o sală strâmtă de tot, am pătruns în camera locuită de dânsul.”

„O scăpărare de chibrit şi mi-am putut da seama, într-o clipă, de „măreţia palatului de cleştar”, în care prietenul meu îşi adăpostea nemurăritele sticluri de vişe.”

„Patul soldătesc, masa cu faţă de muşama, lampa, două scaune de lemn şi un cuer de sârmă alcătuiau mobilierul unei camere peste măsură de mici.”

„Sobă... nu era, şi-am avut un adevărat fior de groază văzând strălucirea peretilor înfloriţi... de brumă. După câteva minute, deci nu mă desbrăcasem de palton, frigul mă fulgera prin oase...”

Nu puteam decât mulţumi d-lui Tutoveanu pentru minunatele impresii din trecut pe care ni le oferă, mai ales nouă cari n'am apucat altfel de timpuri... ferocitate.

TRADUCERI DIN LATINEŞTE: publică: d. N. I. Hemescu: Horaţiu (vechilui moşiei lui, Cartea I, scrisoarea a XIV), în „Ramoni”, An. XXIII, nr. 4.

„ORIZONTURI NOUI” este numele celei mai tinere „reviste literare, etc...” lunare, lucru care n'a împiedecat-o să-şi ajungă la al II-lea număr. Având colaborări foarte variate (O. Goga, N. Batzaria, G. Babovia, N. Davidescu, Maria Cuntan, etc.) revista îşi propune să păstreze o atitudine demnă, să ţină pas cu literatura bună, să nu se depărteze de linia tradiţională şi să dea toată atenţiunea cuvenită tinerilor talente.

Dacă ni e îngăduit, îi vom face o singură observaţiune: să-şi ofere paginile cu precădere condeelor versate. Nu de alta, dar exerciţiile de stil şi com-

poziţiune, au destul loc între cele două duri ale liceului, chiar dacă, în afară de acestea, sunt semnaţi „publiciști”. Şi un lucru: la ce bun sânt atâtea articole de încurajare?

Aşteptăm cu nerăbdare re-af-

CRIZA ÎN PUBLICISTICA se resimte din ce în ce mai puternic: mai multe periodicele noastre sunt în plină viaţă, atât cele în curs de apariţie, cât mai altele celelalte care abia se așază. Ce păcat că şi condeele se odihnesc! Cu amărăciune mă gândesc la dezastrul pe care-l vom suferi toamnă (şi de aici, mereu, până la toamna vacanţei) când pe lângă puţimea curentă vom fi nevoiţi să simim şi pe paginile incropite în timpul acestor călduri caniculare...

Fireşte, că, văzând lucrurile astfel o readă vacanţă literară nici nu se poate vorbi. Mai degrabă numai o scurtă „melanche” pe care — va! — vom plăti cu vârf şi îndesat. Al-

DESPRE „ARTA ROMANEASCĂ meseteni necunoscuţi din veacurile ce-ntă începe să scrie poetul A. Măniu în „Adevărul literar” (440), când deocamdată capitolul „grav lemn” care „a înflorit” şi la noi, gând, la o măestrie şi la un stil vastat”. Autorul urmăreşte chestiunea mai multe gravuri dintre 1700 şi dintre care reproduce 4.

CARACTERIZARI ASUPRA MARILOR CLASICI continuă să publice în „Adevărul literar” d. prof. I. M. Mermis şi anume: Lucretiu (Nr. 448); Ovidiu (450) E, desigur, un minunat exemplu de vulgarizare a vieţii şi în bună măsură a operei lor.

O REVELATOARE PARALELA aceea pe care (în nr. 1, an. IV) o prezintă d. Nestor Ureche între două traduceri ale „Colibei îndiene”, o canta nouă a lui Benjamin de S. Sunt puse faţă în faţă (pe lângă textul francez, pe de altă parte, cu cel nesciut actual) în special două traduceri, aceea, dela 1821, a lui Leon Aschbach, pus de interesantă, scrisă într-o nească nativă, copilărească, stângăracă” şi alta, dela 1850, a lui I. I. mon, cu o limbă mai puţin greoaie petocită cu cuvinte franceze „nate”.

Ne permitem să amintim o bună traducere modernă, aceea publicată în colecţiunea „Sfetea” de I. S. şi alta contemporană aceea, ca nr. 12 al „Bibliotecii universitare Niteanu”.

Natural că de data aceasta, cu tot ce ar putea fi dusă şi mai departe.

TREI TRADUCERI DE VAL publică „Propilee-le-literare:

1. Beatricea Cenci (dramă) după S. în versiunea d-lui A. I. Iacobescu;
2. Sfânta şi Bufonul ei (nomen) Ognos Günther, trad. de d-na L. I. I.
3. Idealuri politice (după H. Ch. la) redat de dr. Ilie Gheorghid.

Încep toate în primul număr al al IV-lea.

literara

oseama de cuvinte

Un autor bătrân și necunoscut se pre-

... unui editor cu manuscrisul unui

... cărțul examină cartea de vizită a

... și îl întreabă:

— Văd pe cartea d-tale de vizită că

... areal al Academiei. Pentru ce lu-

... ?

— Pentru că sunt tatăl a 12 copii!...

...

... erile spunea spiritului Barbey

... Aureilly că nu cunoaște în toată li-

... franceză decât doi oameni de

...

... Aureilly îi întreabă zâmbind:

— Numii doi?... Și cine e celălalt?...

...

... Marele poet Jean Moréas, primi într'o

... la unui poet spaniol cu mare fai-

... în peninsula Iberică.

... după cele mai calde efuziuni recipro-

... poetul spaniol solicită favorarea lui

... Moréas, de a-i citi o piesă în ver-

...

... Moréas primi cu plăcere. Poetul spa-

... se instală într'un fotoliu și începu

... să citească piesa. Moréas ascultă cu

... mare atenție.

... Când poetul spaniol termină lectura,

... Moréas și îi ceru părerea. Mo-

... răspunse:

— Te felicitez din toată inima, ai o

... admirabilă. În cece privește pie-

... e regretabil... dar nu știu spanio-

...

... Un Mirbeau întreabă într'o zi pe Al-

... Larry:

— Nu înțeleg de ce bei atât de mult

... ?

— Ca să prind putere doamnă.

— Ca să princi putere? Dar taurii nu

... absint și cu toate astea au joarte

bazar

MUSSOLINI ȘI... AUTOMOBILELE AMERICANE

Ziarele oficioase din Italia continuă campania contra automobilelor americane, apelând la cetățeni să prefere pe cele italiene, pe motivul că America face în același timp cele mai mari eforturi pentru export și cele mai mari dificultăți pentru import.

După „Giornale d'Italia”, în primele patru luni ale anului 1929, Statele Unite au produs 2.177.896 automobile, față de 1.441.589 în perioada corespunzătoare din anul trecut. „Trebue să rezistăm acestei invazii, datorită faptului că America produce mai mult decât consumă”.

Italia a importat în 1927 circa 4000 mașini, iar în 1928 circa 6000, iar numai în primele patru luni din 1929 a importat 2425 automobile.

„Admirăm cu toți fantasticele progrese economice ale Statelor Unite, dar nici o țară nu poate să renunțe la dreptul de a trăi, ca să le favorizeze”.

Se așteaptă măsuri eficace din partea „Ducelui”.

TOALETELE AMERICANILOR

După statisticile oficiale, femeile ame-

ricane au cheltăit în 1927, în dolari:

697 milioane încălțăminte.

421 „ ciorapi mătase.

117 „ lingerie.

255 „ blănuri de iarnă.

400 „ blănuri de vară.

309 „ pălării.

585 „ rochii.

77 „ cordoane și „soutien-

gorge”.

100 „ mănuși.

255 „ dantele.

111 „ mantouri.

52 „ panglii.

380 „ accesorii.

350 „ bijuterii... false.

Nu se poate zice că e lipsă de ele-

ganță.

ARTISTICE

Un nou tenor român în America. —

Ziarele române din America înregistrează succesele tenorului Iosif Cristea, care, remarcat de artiștii străini, a fost încurajat și astăzi face o carieră din ce în ce mai frumoasă.

ABONAMENTELE COMEDIEI FRANCEZE

Se știe că Opera și Comedia-Franceza din Paris au abonamente, angajamente cu mai toate ilustrațiunile literare și sociale.

Abonamentele pentru stagiunea viitoare a Comediei Franceze s'au și acoperit, și reprezintă 2.369.000 franci, cu 400.000 mai mult decât în anii precedenți, din cauza sporirii prețurilor.

caricatura zilei

CONFIDENȚE

— Maestate, eu cunosc bine oamenii: sunt cincisprezece ani de când îi comand...

— Da?! Eu de patruzeci de ani îi... mănânc.

NEGUSTORII...

— Pleacă. N'ai învățat nimic la mine.

— Ba am învățat că 1 kgr. are 800 gr.

— Bravo! Nu-i rău. Rămâi.

INDOIALĂ...

— Dacă mă caută cineva, spune-i că m'am dus să pictez un peisagiu.

— Domnul să aibă încredere în mine că-l voi servi, numai să facă cecece spune... (Life)

DESPRE OCĂRMUIREA STĂPÂNIRII MOLDOVENEȘTIde **DIMITRIE CANTEMIR**

Cela ce voește să facă o descriere politică pentru Moldova, trebuie după cum gândese, întâi să cerceteze chipul și mijlocirea cu care se ocărmuește, pentru că aflăm, că încă și oamenii cei mai învățați au greșit în descrierea ei.

Mărturiile cele luminate ale istoricilor celor vechi, nici de cum nu ne lasă să fim la îndoială cum că toată Dacia, când eră încă a Romanilor, nu numai că s'a ocărmuit de stăpânitorii Românești, ci încă și despre legile lor; iar după căderea Monarhiei, ne mai trimițând Romanii întru dânsa nici oști, nici ocărmuitori; și bejenarii Românești ne mai putând suferi năvălirile cele rulate ale barbarilor, pentru că nu avea nici ostași, nici ocărmuitori, se vede că au fost nevoiți ca să-și pue lor și stăpânitorii dintre dânsii, după pilda vecinilor lor; însă închipuirea stăpânirii aceștia nu se înțelege luminat, pentru că istoria tuturor popoarelor de pe vremea acelea este întunecată, ci numai acestea este știut, că locuitorii Moldoveni, cari venise dela Italeia și după aceea ș'au căutat scăparea lor prin munți, pentru năvălirile Scitilor și a barbarilor, au avut însuși Craii sau Domnitorii lor. Dela Crai se trage Ioan cel Românesc, carele a fost așa de vestit, precum arată Nechita Honieat și tatăl lui Dragoș I, carele a sfătuit pe strămoșii noștri să se întoarcă iarăși inapoi în patria lor cea veche, primind și dregătoria domniei sale dela cel ce a venit în Moldova după dânsul.

Pompele împărătești cu care se slăvesc stăpânitorii cei mai mari, nu le lipsia lor nici una și în țară nu avea pe nimeni asupra lor afară numai de Dumnezeu și legea și nici la o stăpânire străină nu eră nici închinată, nici supuși. Războiul, pacea, viața, moartea și averea tuturor supușilor lor era numai la însuși voia lor și la toate aceste avea să poruncească după plăcerea lor, fără de a avea ei împotrivire dela cineva, măcar de urma cu dreptate sau cu strămbătate.

Încă și împăratul grecesc Ioan Paleologul, pe vremea soborului dela Florenția a dăruit lui Alexandru celui bun coroana Craiească împreună cu numele de Despot. Și a pricinuit acestui domn ridicarea vrăjmașului asupra lui, pentru care fiind el nevoit să-și isbândească împotriva vrăjmașului aceluia, a poruncit de a apuca tot neamul arme în mâini; și cu acest chip nu numai că s'a păzit și s'a apărat Moldova numai singură de către năpădirea megieșilor ei, ci încă și de către tulburarea Turcilor, lătinându-se încă și hotarele mult mai înăuntru în țările vrăjmașilor ei, adică în vremea stăpânirii lui Ștefan V, celui mare (1). Însă stăpânirea lui a fost o prea scurtare de vreme pentru Moldova, întru care a stămpinat de a mai crește, și a început când și când a scădea, până când a căzut mai la urmă în stările cel mai sereimane întru care o vedem acum (2). Căci sub Bogdan un fiu al său, de odată s'a stins raza cea de frunte a slavei Moldovenești, voia de a mai face război și a lega pace, jurând el împăratului turcesc jurământul credinței, făgăduindu-i să plătească pe tot anul patru mii de galbeni semn de închinăciune, iară o bucată de vreme tot a rămas o umbră a slavei ei vechi și se părea că republica ar fi mai mult

sub paza Turcilor decât sub supunerea lor, poate că Turcii nu voia să tulbure cugetele cele ce încă nu era de tot plecate ale supușilor lor celor noui și purta frică că dei vor purta ca pe niște robi le vor fi la vedere vrăjmași și răscolnici; iar apoi după ce s'a stins neamul cel vechi al Drăgoștilor cu Ștefan VIII, fiul lui Petru Voevod Rareș, apoi lăcomia de cînste a celor mai mari cari făcea gâlceavă pentru stăpânire, a dat prilej Turcilor ca să mai mărească birul Moldoviei și să o mai prade încă și de slobozenia care mai avea până atunci. Și mai după vreme a ridicat de tot și puterea de a mai alege pe Domn, pe care o mai avea boeria, trimițând în scaunul acesta pe alți domni străini cari li se părea lor, pe cari li scotea și apoi iarăși li puneă: amestecând așa una cu alta, încât a căzut la urmă sub Otomani puterile cele mai înalte, care le avea domni mai înainte.

Și într'acest chip Moldova care își luase asuprași întâi numai un jug singur și nu prea greu, a fost silită pe urmă să-l poarte îndoit, atât de la Turci cât și dela domni cei mai străini.

Puterea de a începe război și a face pace, a lega alianță și a trimite soli cu trebuința republicei pe la stăpânirile de prin prejur s'a oprit stăpânitorilor Moldovei; însă li s'a îngăduit toată volnicia și mai tot aceeași putere care avea ei și mai înainte, a pune legi, a pedepsi pe supușii lor, a face boeri, sau și a le lua boeria, a arunca biruri încă și a pune arhierii împreună și altele de acestea.

Puterea lor nu este numai asupra boierimii și a locuitorilor Moldoveni, ci încă și asupra Turcilor neguțători și alții ori și din ce stare ar fi când se află în țară și viața și moartea lor este în mâinile Domnului; și judecând ei pe cineva spre moarte, spre bătea, surghiunire sau spre pierderea tuturor moșiilor, măcar și cu strămbătate și tiranie, apoi aceea cărora le pasă (adică le este milă) pentru acel judecat, numai că pot să se roage pentru dânsul cu ruga, sau prin scrisoare; iară de a se împotrivi judecăței Domnești, nimeni nu cutează.

Așijderea și când voește Domnia să sloboadă pe vreunul carele este judecat la moarte de toată obștea, nici atunci nu poate nimeni să steie împotriva și luându-l Domnia sub apărarea sa, nu-l pot omori cu sila, și toate dregătoriile cele ostășești și politicești spânzură numai din singura voia sa; le dă celor iubiți ai săi și le ia dela aceia cari li sunt urăți; și la împărțirea lor nu are să caute nici după un canon; și voind să facă și pe un țaran Logofăt mare, care este boeria cea mai mare a Moldovei, nimeni nu cutează să vorbească de față împotriva; așa și când voește să lipsească dintr'una ca aceasta de unul măcar și din neamul cel mai de frunte, îndată acela trebuie să se supue hotărârei Domnești.

Asemenea putere are nu numai asupra celor mai de jos a Clerului bisericesc, ci încă și asupra Mitropolitului și a celorlalți Arhierii, Arhimandriții și Egumenii și asupra tuturor ce sunt de tagma bisericescă; și când fac vreun rău, sau dau vreo sminteală unui mirean, sau cugetă ceva împotriva Domniei, sau a ocupației, atunci și fără de învoiala Patriarhului din Tarigrad, neîmpiedecat poate să-i scoată din dregă-

toriei lor, afară de a-i lipsi de darul rctoniei și cerând trebuința, poate și și cu moarte să-i pedepsească.

Partea bisericească își alege singur pe păstorii cei noi, însă atunci când îi chiamă Domnia la aceasta, la care se cere și îngăduirea Domnească, adică celui nou ales, un tolag păstorie cu însuși mâna sa, care putere a lui Papii cu meșteșug dela Impărații la mânești, și nici unul din prinții creștinești, n'o are mai mult afară numai de gur Impăratul Rusesc.

Acestea sunt puterile Domnului Moldovenești asupra supușilor lor, cari nu s'au lăsat numai dela poarta Otomanească, ci încă li s'au întărit și printr'ascavele altor împărați mulți, încă și printr'ascavele moșiilor locuitorilor nu le-au lăsat nici o volnicie de aceste, căci când este Domnia ca să arunce pe țară niște sarcini grele, măcar că nu poate nimeni să i le abată fără de primejdia războiului, dar tot este silit de curtea Turcească să se deie saramă pentru asuprirea lor și mai ales atunci are să aștepte pe cinele cele prea mari, apoi atunci multeori, îl pedepește cu surghinire sau cu răpirea tuturor moșiilor sale. Iar pedeapsa morții ș'o pricinuesc Domnului numai prin răscoală și prin apărare a sa nu plăti Impăratului birul de pre-

Și într'acest chip se apasă Moldova foarte greu cu tirania Turcească, însă tot poate Domnia să săvârșească orice voește fără de frică și nimeni nu cutează să-i stea împotriva fără de a aștepta pedeapsă.

Iară de a nu ținea în seamă poruncile celorlalți mai dinaintea Domnului, sau de a-luce iarăși din nou înaintea Divanului principile cele hotărâte de dânsul, îl preste mai mult obiceiul țării, de vreme lege careva; pentru aceea, măcar de a fi fost oarecari Domni în Moldova cari au tras iarăși la cămara lor moșiile cele dăruite de Domnii cei mai dinaintea de dânsii, cu cuvânt că li fi dăruite la oameni nevrednici, dar de tre obștie niciodată nu s'au ținut în seamă, nici s'a îngăduit și oamenii să asupriți, totdeauna au dobândit dreptate și întoarcerea moșiilor dela Domnului următor.

(1) Pentru acest domn a mărturisit Domn în Istoria Lesească zicând: O ce domn vrednic de minune, întocmai de mare ca și Voievod Eroicești, decare ne minunăta atâtă, cărele vremea noastră a fost cel întâi între stăpânitorii lumii de a lucrat biruinte așa slavnic împotriva Turcilor. El după judecata mea este cel mai vrednic să i se fi încredințat de stăpânirea peste tot pământul; și mai mult dregătoria de Voevod și Arhistrat împotriva Turcilor cu sfatul cel de obște, ca să iale și cu hotărârea creștinilor.

La alt loc anul 1774, foarea 531, numește acest Ștefan luptător și domn treaz, mare de frunte. Și multe alte laude se găsesc pe dânsul la acest scriitor.

Acest Ștefan al V-lea a domnit în Moldova după anul 1500.

(2) Aceasta s'a întâmplat la anul 1500, când Suleiman al II-lea, împăratul cel puternic al Turcilor.

carti redacte în extrase

CRIMA DREPTILOR

de André Chamson

(continuare)

În picioare, alcătuiind un cerc mare, nu îi priveau. Consilier, cu spatele la el se desorindea în negru pe fondul de flăcări roșii, el răsuflea ca viforul cu umerii gârbovi:

„Vor râde cei ce se temeau de noi ca de justiție. Fetele fără rușine din oras vor povesti de acum că fetele noastre făceau amorezați prin ferne. „Ele găseau desfătări chiar la Maubert, aceste temel-virtute. Trăsnetul Domnului! Ce copil din flori! Așa vor zice. Iată la ce s'ajut cinstea cea mai desăvârșită, că nici un fir de secară n'am fi luat pe câmpul vecinului, și n'am fi ridicat o cistană din drum, de atâția amar de noi, de când sunt Arnali pe aci, pe muntele la ce bun!... Oameni de nimic. Niște mulețe-cu-soru-la-și-tot-neamul... Eu, eu, și voi... voi ceștilați cu toate rușinile cu copii ca lumea, zămislitiți colca în paturile din casă... și nu prin bătrâni... Trăsnetul Domnului! Consilier la amun... o familie în care oamenii votau pentru Senat O familie care cu o votă făcea din tot ținutul un partizan al Regelui sau a Republicei. A Republicei se înțelege. Destul era să spunem: lăsați-i drept, haideți cu noi. Niște oameni ca noi... O rușine pentru încă cincizeci de ani, o rușine vie ca un om, — și cei de un sânge oa al nostru, trăiesc bătrâni chiar atunci când nu a fost război printr'un amestec cu alt sânge, într-o altă familie un copil ca acesta și fi murit născându-se. Dar aceasta este, trăsnetul Domnului... Ar fi mai bine să...”

Atunci soția lui Albin cu glas înfrânt:

— „Dar familiile înrudite cu a noastră? Cei din satul meu? Cei ai Mariei?”

— „Dar a noastră, familia noastră”, zise Consilier. Nu e vorba de mine, nici de Albin, nici de feciori, nici de nepoți.

— „Familie... Arnali din Maubert...”

— „Dacă ar fi murit”, reluă Consilier. Glasul mai potolit. Dacă ar fi murit trăind-se, totul putea să fie tănuț.

— „Păstrăm secretul, — secretul familiei.”

— „Noi cu toții. L'am fi îngropat colca în dosul țârlei cea mare. Habar n'avea nimeni. Ne rămânea cinstea neclădită. Acum însă, vor afla toți. Neconștient va fi vorba de noi, șase luni, un an, două de om. Până acum am fost vorbitori de bine, totul se va schimba rădindute. Cei din vale, cei tîi vor

prinde curaj!... Poftim, priviți pe acești oameni virtuozii. Cel puțin noi știați nu ne credem fără cusur, oricum însă la noi frații nu fac copii cu sora lor... Batjocoră pentru tot ce-i cinsit... Ar trebui avut dreptul...”

Cu mâinile încheștate de marginea mesei, în picioare, cot la cot, ca în zilele de mari ceremoniile familiale, dolii, căsătorii, aniversări, ei alcătuiiau în fata lui Consilier, tatăl și stăpânul, un grup însuflețit de o singură patimă. Nu îndrăznea nimeni să vorbească, străbunul vorbea însă pentru ei și furia lui, obsesia brusca, pricinuită de judecata oamenilor, care-l sgușuia, îl inspiră și lărgea glasul, îi sbuciuma pe toți. Tot atât de nu mai mult chiar decât înțelesul vorbelor sale, tipetele, înjurăturile lui Consilier și tăcerile neașteptate care-l făceau să se clatine, întărâtau această furie. Și se întărâta mai mult încă atunci când privind-se unii pe alții, ei regăseau într-o privire, făcut fulger și lacrimi, cugetul care-i înnebunea pe toți: iar copilul sub șalul negru de lână, printr'un țipăt, printr'un hohot nu îngăduia acestui cuzet să se libere de el însuși.

— „Voi nu credeți, nu credeți și voi”, reînchepea Consilier. ce nu credeți? În sfârșit, dacă ar fi murit, nimeni n'ar ști nimic! Ah nu! nu! Dar totuși! cugetați... Dacă eri noi am fi spus cuiva se cade să faci așa, sau altfel, cine ar fi vorbit împotriva noastră! Măine însă se vor schimba hierurile. Voi putea să tot vorbesc eu la comună... În chestia apei, a fântânei, când voi spune: nu, nu trebuie procedat așa, e folosul a zece împotriva a o sută. Și folosul aceluia care face copii cu sora lor? Tot aceeași poveste. Mai grozav decât un bastard! Să știți asta dela mine. Ar fi putut să moră. Ar fi mai bine să fi murit... Pentru el... Pentru cinste... Da. Vedeți-l însă, e plin de viață. Țipă ca un om mare, și n'aveți frică, respira bine. Puneți mâna. Simțiți aerul sub piele. Aerul care circulă. Și inima. Inima, acolo în inimă, acolo e viața. Pipăiți-l, Ah! ce nenorocire!”

Cu fața trasă de plâns, cu privirea strânsă, Consilier repeta acum aceleasi fraze și plânsetele femeilor răspundeau plânsului său:

„Trăește... Pipăiți-l. Pipăiți-l. Puneți mâna pe viața lui... Sub inimă. A! trăsnițar, Domnul!”

Dar deodată nu-și mai găsi cuvintele. Nu le regăsea nici chiar pe acele pe care le și repetase de zere ori, și numai hohote de plâns, înecându-se din când în când în fundul gâtlejului, mai măsurau carecum tăcerea.

Atunci se apropiară ceilalți de colțul mesei unde se afla copilul. Plecându-se asupra-i de parcă cu greutatea lor ar fi putut să-l strivească, întinzând mâinile, ei pipăiau sub șalul negru, apăseau trupușorul.

— „Aerul care trece... sub piele... și inima, inima aci... reluă Consilier cu glasul găuțit, cu trăsături brusce, asemenea hohotelor de răs.

Indesându-se cu furie, toți, pipăiau această viață, puneau mâna pe acea inimă, urmăreau ritmul respirației.

La fiecare vorbă a lui Consilier degetele se tot strângeau, mâini puternice se încheștau, ca pentru a opri acea imperceptibilă mișcare a aerului și a sângelui misterios, și fiecare crezând că-l simte luncându-i printre degete, pișca carnea.

Dar atunci, de pe scara de lemn șgometul unui pas răsună în sală, atât de tare de parcă el ar fi răsunit sub tîdvele înfrigurate; se isbea de fiecare treaptă, se legăna prin noapte și se isbi din greu de ușă.

„Maurice”.

Printr'o mișcare identică ei se aliniară, cu fața spre ușă, cu spetele rezemat de masă, ascunzând șalul negru sub care era copilul.

Maurice deschise ușa, și, fără să intre:

— Ea leșină. N'aveți de gând să o lăsați...”

Doă femei — Marie și Jeanne — se îndreptară spre coridor. Spre a le face loc să treacă, Maurice fu nevoit să intre în cameră. Atunci, cu mâinile deschise, plecate, privind familia:

— „Cândiți...”

— „Taci” zise Consilier. Ce-ai putea spune. Nimic nu te privește. Nu mai ești nimic. Măine vei pleca. N'ai ce căuta de acum la Maubert. Să părăsești regiunea. Vom spune că ți-a găsit de lucru în alte orașe. Îți vom da bani de drum, vei muici. În mâinile tale nu va încăpea moștenirea. Stăpânii, noi suntem. Acum, să ieși.

— „Dar micuțul? Pruncul?” zise Maurice.

— „Să ești, strigă Consilier. Nu te pri-

veste nimic. Eși. Și să nu te mai rein-torci. Noi știm ce trebuie făcut.

Și furia aceasta pe care o susținea, furia tăcută a tutarora, manifestată prin priviri, punni încheștați, buze uscate, înfrânse pe dată voința tânărului. El eși din sală, închise ușa fără șgomot, ca și când se pregătia chiar să și dis-pară. Și, tot fără alt șgomot, decât scâr-țitul scândurilor de lemn care părea pricinuit de geamătul vântului sau foș-netul vreascurilor, mai curând decât de pașul unui om, el urcă iar spre catul de sus.

III

CEI DREPTI IN FAȚA OAMENILOR

Singur, în fața ușei. Consilier aștepta, nemișcat.

„Te du și dă jandarmilor de știre „zi-cea el către Primar, fă ce trebuie. Eu am spus tot ce aveam de spus, su sunt vinovatul, alt nu veți afla”.

Oamenii se descoperiră, ei își legănavu părările negre în vârful degetelor. Toa-te surtucile de lucru erau cu nasturii închiși ca veste de Duminică.

„Arestați-mă” le zicea Consilier.

„Unde-mi vine așa ceva” zicea Pri-marul.

Consilier era liniștit, încăpățânat. Bă-trân și istovit în așa hal, nu mai ară-tase încă. Părea că se ține pe picioare, în viață, prin o încordare a voinții, lip-sită de orice altă vlagă, dar neinduple-cată și ca independență de trup. Cei de față, spuseră mai târziu că glăsuia ca oamenii pioși pe patul morții...

Pentru toți oamenii aceia evenimen-tul era de neînțeles. Ei tot se supuneau voinții lui Consilier, îl credeau când el se învinuia precum și când el învinuise pe ceilalți.

Nedumerindu-se ce să facă, coborâră spre oraș. Erau așteptați de către toți, se vorbea de crima argaților, se cerceta numele victimei printre copiii din Mau-bert.

În taină, Primarul, dete de știre jan-darmilor din St. Jean, precum făcuse atunci când Consilier hotărâse arestarea lui Pontel.

Vestea ricoșă din casă în casă, în tot orașul și în toată valea. Oamenii se stri-gau din stradă, își băteau în uși, in-taru unii la alții fără altă înștiințare, se adunau :

— „Nu e din Maubert copilul ce s'a descoperit?”

— „Nu, e un copil de naștere...”.

— „Consilier ia vina asupra-și!...”.

Deodată mii de amănunte uitate se trezeau prin memorii. Amintirea despre dispariția Clemencei, se lua vorba de ple-carea lui Maurice, se trecea în revizie pe toți cei ce părăsiseră Maubert în cursul anului, se regăseau toate semnele unui blestem într'atât de nedeslușit încât nu-și bătuse până atunci nimeni capul cu el. Combet își aducea aminte de ges-

tul lui Consilier în ziua când dispusese arestarea lui Pontel, iar unii născociau și alte amănunte și povesteau întâmpla-rea cam după cum și-o închipuiau ei.

Aceste lămuriri prea precise revoltau însă pe cei mai mulți, și către cei buni de gură, unii ziceau brusc și erau apro-bați de către toți :

— „Pentru ce povestiți ca și când ați fi aflat tot? Nu e poate decât un bas-tard, mort la naștere... Ce i se poate im-pune lui Consilier? N'a făcut nimănui vreun rău, nici când”.

Ci, toată nehotărirea, între timp, eve-nimentele apucau un mers grabnic. Ele, ca un val vijelios, urcau toate spre Mau-bert, spre acest locaș singuratic, cocotat în mijlocul tuturor privirilor, în susul văiei, aproape deasupra pământului. A-poi se coborau, tot mai violente, mai tra-gice și în salturi furioase străbăteau o-rașul.

În câteva ore, fură văzuți urcând la Maubert, jandarmii procurorul Republi-cei și tot parchetul. După o ușoară an-chetă, ei se coborâră din nou la Saint Jean, chiar fără să se oprească în oraș. Dar jandarmii rămași în urmă aveau ordine să aresteze pe Consilier.

Toate se aflau și se repetau numai de cât. Din fiecare fermă, din fiecare câmp, se observa locuința cea înaltă ca o barcă pe mare. Se știu în curând ceace Con-silier spusese judecătorilor : se știu dea-semenea că el poruncise lui Albin să tacă și că se declarase, cu o violență gro-zavă, singurul vinovat.

— „Un mic bastard al Clemencei”, șon-teau oamenii.

— „Poate că murea oricum...”.

— „Rușinea l-a scos din minți... se sim-țea prea cinstit”.

Se mai știa cum că în mijlocul fe-meilor familiei, cerând aer, stând ridi-cată în pat, Lucie era pe moarte în ca-meră la ea.

Alții spuneau cum că Clemence fu-sese întrezărită, în fundul văiei Mel-lette, nepăsătoare, tolănită în mijlocul caprelor sale, cu fața spre cer urmărind fuga norilor.

La fiecare veste, o emoție adâncă um-plea toate inimile de desnădejde și sin-gurătate. Dar nu se putea exprima prin vorbe, ea era nesigură și tănuită.

Nimeni n'avea încă curajul să judece drama care pune pe Consilier și pe toată familia lui în afară de lume. Oricine simțea însă că se pierduse o forță, un orgoliu, un sprijin, și că începea să ho-sească ceva acestei comunități care trăia totuși fără nevoi o viață aspră, strângă-toare, previzătoare.

Dar când, între doi jandarmi cari țineau laturile și mergeau la o distanță respectuoasă, consilier părăsi Maubert, un strigăt străbătu valea și orașul.

— „Coboară, ei coboară cu el!”

Atunci, după o primă mișcare de cu-riozitate care îi aruncase în pragul u-

șilor, apucându-și copiii de mână, trăgân-du-i cu furie, oamenii se închiseră la e în casă. Își astupaseră ferestrele.

Într'o clipă orașul fu deșert. Singur proful unei toamne secetoase fugea asu-pra-i, ca o palară...

Un respect solemn umplea acea singu-rătate. S'ar fi zis că ea era în chip me-numental orânduită de sentimentul care copleșea inimile : desnădejdea de care : atins omul atunci când simte pe punct să se prăbușească o străveche credință.

Orașul se împotriva, el nu voia să sfârșească încrederea omului în om, încre-dere care atâta timp îi fusese un sprijin în viață. Dar inimile credincioase și ră-bdătoare în cari această încredere se pă-stra vie încă, nu știau cum să îndure le-vitura dată de împrejurări, ele erau do-borâte de către acestea și nimic nu le u-sura neliniștea.

Și atunci, pe când între doi jandarmi Consilier străbătea piața primăriei, o bă-trână, schoapă, gârbovă, eși pe o uși și veni să-l tragă de surtuc, ridicând capul în spre el :

— „Ia spune-mi, Consilier, cererea pe care am făcut-o, știi bine, tu, pentru pe-sia ceia, pentru bătrânețele mele, pe-sia pe care trebuie să le-o smulg; ce mi-a rămas de făcut, cui mai trebuie scris?”

Consilier, spre acea față veștedă, spre suvițele sburlite de păr alb ca și al ei, și care-i atingea cotul, întoarse ochii mă-rați cu care toți oamenii privesc zorbiți și recunosc că se ridică o zi nouă asu-pra lumii...

Bătrâna vorbea proptindu-se de brațul său. Era becnică și încrezătoare...

În fața lor, la douăzeci de pași, primă-ria se lăfăia cu aere de veche casă bo-rească. O întregă lume, sigură pe sine, se ticluia în jurul ei. Câmpurile rezemân-du-se de munte, drumurile și părșole, dughenele din oraș și casele cu ferestre închise îndărătul cărora oamenii privesc piața, aplecându-se...

— „Va fi nevoie să...”, zise Consilier.

DIMITRY

-- SFARȘIT --

